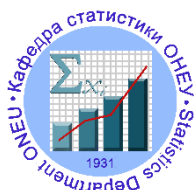

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 7

**Одеса
2021**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 7. – Одеса, ОНЕУ. – 2021. – 161 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотосенкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Багірова К. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Біла Д. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Білоус О. Ю. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Галан А. Я. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Гузінська А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Єзерська А. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Запиченко В. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Іванченко Т. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Криса К. М. – студентка факультету фінансів та банківської справи Одеського національного економічного університету,

Лукашєва А. Є. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Лупу А. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Мельник С. А. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Осадчук Я. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Табунщик О. Г. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Ткач Ю. І. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Хомколова В. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Чайковська О. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Шпілінова Є. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Штельмашук М. С. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету.
Яценко А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Єзерська А.О., Самоєнкова О.В. Статистичне дослідження рівня екологічної безпеки атмосферного повітря України	6
Галан А.Я., Милашко О.Г. Статистичний аналіз туристопотoku в Україну	13
Білоус О.Ю., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України	20
Чайковська О.О., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз впливу факторів на рівень розвитку малого підприємництва в Україні	26
Штельмашук М.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня людського розвитку в Україні та деяких країнах світу	33
Осадчук Я.В., Самоєнкова О.В. Міжнародні порівняння рівня освіти населення	40
Іванченко Т.А., Вітковська К.В. Особливості сучасного рівня життя по окремих регіонах України	49
Табунщик О.Г., Погорєлова Т.В. Аналіз розвитку та стану страхового ринку в Україні	56
Мельник С.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз витрат на охорону навколишнього середовища в Україні	63
Криса К.М., Погорєлова Т.В. Аналіз динаміки іпотечного кредитування в Україні	72
Іванченко Т.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз тарифних ставок в Україні	78
Яценко А.М., Вітковська К.В. Проблеми та демографічні прогнози для України	83
Шпілінова Є.А., Вітковська К.В. Сучасні тенденції дитячої смертності	88
Лукашєва А.Є., Вітковська К.В. Сучасні тенденції демографічної ситуації: регіональний аспект	94
Багірова К.Р., Вітковська К.В. Статистична оцінка життєвого рівня населення для окремих регіонів України	101
Іванченко Т.А., Готліб І.Г. Статистичний аналіз та прогнозування надходження інвестицій в економіці України	108

Лупу А.Р., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз проблем розвитку туристичної галузі в Україні та світі у 2021 році	120
Гузінська А.М., Ольвінська Ю.О. Сучасний аналіз тенденцій динаміки чисельності населення в Україні	125
Біла Д.В., Ольвінська Ю.О. Вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток економіки України: проблеми та шляхи їх вирішення	131
Ткач Ю.І., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки середньої тривалості життя в Україні	140
Запіченко В.В., Ольвінська Ю.О. Відкриття ринку землі: проблеми та перспективи	150
Хомколова В.А., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки мінімальної заробітної плати в Україні	155

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ СЕРЕДНЬОЇ ТРИВАЛОСТІ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Ткач Ю. І.¹, Ольвінська Ю. О.²

1 – студентка, факультет економіки та управління підприємництвом,

2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Ткач Ю. І., Ольвінська Ю. О. Аналіз динаміки середньої тривалості життя в Україні. У статті проаналізовано тривалість життя в Україні. Наведено показники, які формують складну демографічну ситуацію в Україні. Охарактеризовано загальні тенденції смертності в країні. Розглянуто відставання України від вибраних країн (груп країн) Європи за показником середньої очікуваної тривалості життя жінок і чоловіків при народженні.

Ключові слова: тривалість життя, тенденції смертності, демографічна ситуація, аналіз, статистика.

Tkach Yu. I., Olvinskaya J. O. Analysis of the dynamics of life expectancy in Ukraine. The article analyzes life expectancy in Ukraine. Indicators that shape the difficult demographic situation in Ukraine are presented. The general tendencies of mortality in the country are characterized. Ukraine lags behind selected countries (groups of countries) in Europe in terms of average life expectancy of women and men at birth.

Keywords: life expectancy, mortality trends, demographic situation, analysis, statistics.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Ткач, Ю. І. Аналіз динаміки середньої тривалості життя в Україні [Текст] / Ю. І. Ткач, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 7.– Одеса, ОНЕУ. – 2021. – С. 140 – 149.

Постановка проблеми. Проблеми у вирішенні проблем соціально-економічного характеру - основна причина, яка продовжує негативно впливати на демографічну ситуацію у країні. З кінця 80-х років у сфері відтворення населення домінують, на жаль, негативні процеси. В певною мірою це обумовлено впливом наслідків Другої світової війни та проблемами, пов'язаними з аварією на Чорнобильській АЕС, але в більшою мірою – викликано суттєвою зміною демографічного поведінки населення, яке, зрештою, визначено загальним зниженням рівня життя. Економічна криза загострила негативні тенденції, які були властиві відтворенню населення України на попередні десятиліття. Вперше виникли і набирають чинності явища, раніше зазвичай що мали місце у відносно

короткочасні періоди світових або громадянських воєн. Зниження рівня життя більшості населення України нижче риси малозабезпеченості, невирішеність екологічних проблем, загострених Чорнобильською катастрофою, соціально-психологічний дискомфорт, породжений відсутністю надії на швидкі зміни на краще, неадекватність системи охорони здоров'я структурі захворюваності населення та її недостатнє фінансування призвели до значного погіршення здоров'я населення. Відтворення населення економічно не забезпечується, у зв'язку з чим почалося стрімке падіння народжуваності та підвищення смертності.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Математичний напрямок в статистиці розвивався в роботах Ф. Гальтона (1822-1911), К. Пірсона (1857-1936), В. Госсета (1876-1936), Р. Фішера (1890-1962), М. Мітчела (1874-1948) та ін. Представники цього напрямку вважали основою статистики теорію ймовірностей, одну з галузей прикладної математики. Дослідження даних вчених мали істотний вплив на сучасну статистику. Вагомий внесок в поняття «тривалість життя» внесли такі вчені, як Ернст Енгель, Вільфредо Парето, Артур Пігу та інші.

Мета статті – проаналізувати тривалість життя в Україні та визначити, які чинники на це впливають.

Виклад основного матеріалу. Демографічна ситуація та її розвиток протягом останніх десятиліть, а особливо протягом усього періоду незалежності української держави, цілком обґрунтовано викликають на сполох і вчених, і громадськості, і політиків. Тривала депопуляція, вкрай низька народжуваність (навіть після її зростання у 2002-2008 рр. її рівень залишається одним із найнижчих у світі), висока смертність, особливо чоловіків працездатного віку та сільських жителів, масштабний відтік економічно активного населення за межі країни – все це дає підстави кваліфікувати демографічну ситуацію у країні як кризову. Звичайно, історичні події ХХ століття – перша та друга світові війни, громадянська війна, три голодомори (1921, 1932 – 1933, 1947 рр.), форсована індустріалізація, примусова колективізація, масові репресії 1930-1950-х рр., Чорнобильська катастрофа системна криза 1990-х років. Вкрай негативно вплинули на процеси демографічного переходу, призвели до помітних деформацій статево-вікового складу населення, передчасної смерті мільйонів людей. У поєднанні з народжуваністю, що не забезпечує протягом півстоліття навіть простого заміщення поколінь, це зумовило вичерпання демографічного потенціалу, високий рівень старіння і депопуляцію. Все це формує надзвичайну складність демографічної ситуації в Україні, системність демографічної кризи, серед ознак особливо важливі такі:

-стрімке скорочення чисельності населення, що призвело до демографічної деградації сільської місцевості низки регіонів країни й загрожує їх знелюдненням;

-надзвичайно низька середня тривалість майбутнього життя, вкрай

високі рівні смертності чоловіків, особливо 40-60 років, та сільського населення;

-архаїчна структура смертності з причин смерті – висока питома вага смертей від т.зв. усунутих причин, високі темпи поширення туберкульозу та ВІЛ/СНІДу;

-відсутність прогресивних зрушень у режимі смертності;

-дуже низький рівень народжуваності при концентрації у молодих матерів (20-24 років);

-стрімке зростання позашлюбної народжуваності, особливо у сільській місцевості;

-систематичний масштабний відтік економічно активного населення, включаючи молодь, межі країни, спочатку за умов трудової міграції (часто нелегальної) з наступним закріпленням мігрантів у країнах тимчасового перебування;

-високий рівень і високі темпи старіння, які на відміну розвинених країн, обумовлені виключно низькою народжуваністю;

-вичерпання потенціалу демографічного зростання, що унеможлиблює навіть просте відтворення населення без активного припливу мігрантів.

Фактично у країні протягом досить тривалого часу спостерігається вкрай негативне поєднання скорочення чисельності населення з погіршенням його якості.

Проте найяскравішу і водночас небезпечну характеристику глибокої демографічної кризи, що переживається країною, є надзвичайно низькою тривалістю життя населення України у поєднанні з негативними тенденціями смертності чи не у всіх віках. Справді, за рівнем смертності Україна – після дуже сприятливих тенденцій 1950-х років – неухильно погіршує свої позиції і нині серед усіх країн регіону Європи та Центральної Азії випереджає лише Російську Федерацію. Склалася ця ситуація не сьогодні – коріння потрібно шукати у подіях принаймні півстолітньої давності, коли поступово почав складатися глибокий розрив у тенденціях смертності та тривалості життя населення СРСП та економічно розвинених країн. Перші негативні ознаки розвитку процесів смертності виявилися ще у другій половині 1960-х років – почала підвищуватися смертність у старших працездатних та пенсійних віках. Однак на тлі спільних успіхів це не привернуло належної уваги. До того ж, можна було очікувати, що це підвищення буде короткочасним і не перевищить звичайних флуктуацій. Але з кінця 1960-х почалося тотальне зростання смертності, яке охопило все населення України старше 20 років. На відміну від переважної більшості європейських країн тенденції смертності населення України протягом наступних 50 років мали хвилеподібний характер, причому коливання практично повністю визначалися особливостями смертності чоловіків працездатного віку (рис.1).

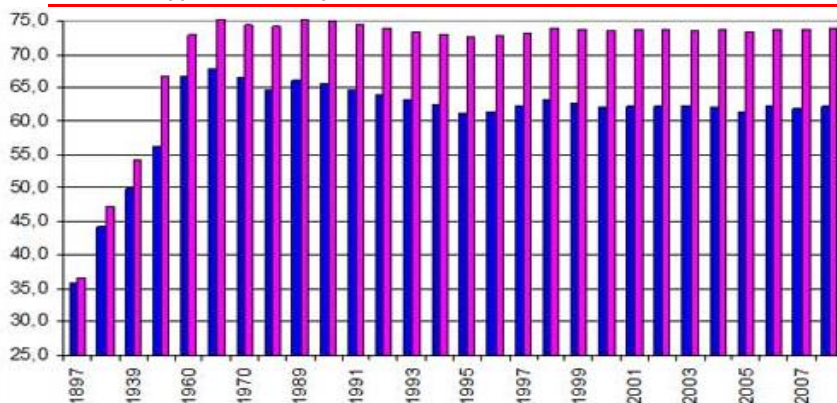

Рис.1. Середня очікувана тривалість життя при народженні за статтю в Україні у 1897-2007 рр.

Так, у середині 1980-х років спостерігалось короткочасне зростання тривалості життя, ймовірно, зумовлене інтенсивною протидією зловживанню алкоголем та відповідним зниженням чоловічої смертності від нещасних випадків, отруєнь та травм. Але вже наприкінці десятиліття тривалість життя знову знизилася, і знову помітніше серед чоловіків (таблиця 1).

За даними ВООЗ, скорочення середньої тривалості життя чоловіків в Україні виявилось найвищим у Європі – навіть у РФ, яка загалом відрізняється ще гіршими параметрами режиму смертності, втрати виявилися меншими. І якщо за даними 1990 р. тривалість життя українських чоловіків перевищувала аналоги Угорщини (на 0,5 роки), Казахстану (на 1,8 роки), Латвії (на 1,5 роки), республіки Молдова (на 0,6 роки), РФ (на 1,9 року), Туреччини (на 1,8 року), Естонії (на 1 рік), регіону Європа-В+С2 (на 0,5 роки) та СНД (на 0,9 року), то по даним 2007 року виявилось, що вища смертність чоловіків лише в Казахстані та РФ. Решта країн, що й стали членами ЄС, і досягли помітних успіхів у соціально-економічному розвитку, і ті, де ситуація залишається значно гіршою, реалізували значну частину наявних резервів зниження смертності чоловіків і випередили Україну за цим ключовим показником.

Найбільших успіхів, порівняно з Україною, досягли Туреччина (минуле відставання змінилося випередженням на 8,3 роки), Чехія (за даними 2007 року тривалість життя чоловіків перевищує український аналог на 11,5 роки) та Швейцарія (відставання України зросло на 8,6 року) року та за даними 2007 року середньостатистичний швейцарець живе на 17 років довше за середнього українця). Україну випередила також більшість країн СНД та регіону Європа-В+С, про що свідчать співвідношення із середніми за цими групами показниками тривалості життя.

Таблиця 1

Відставання України від обраних країн (груп країн) Європи за показником середньої очікуваної тривалості життя чоловіків при народженні, років

Країна	Зміна тривалості життя за 1990-2007 роки.	Різниця у тривалості життя чоловіків України та референтній країні (групі країн)		
		за даними		зміна різниці
		1990 р	2007 р	
Австрія	5,12	-6,80	-15,25	8,45
Білорусь	-1,65	-0,59	-2,27	1,68
Болгарія	0,85	-2,58	-6,76	4,18
Великобританія	4,72	-7,31	-15,36	8,05
Венгрія	3,54	0,46	-6,41	6,87
Іспанія	3,67	-7,75	-14,75	7,00
Італія	4,83	-8,12	-16,28	8,16
Казахстан	-3,13	1,77	1,57	-0,20
Латвія	1,60	1,49	-3,44	4,93
Литва	-1,62	-0,85	-2,56	1,71
Молдова	0,10	0,62	-2,81	3,43
Польща	4,43	-0,90	-8,66	7,76
Росія	-3,32	1,88	1,87	-0,01
Румунія	3,11	-0,95	-7,39	6,44
Словаччина	3,54	-1,11	-7,98	6,87
Словенія	4,91	-4,21	-12,45	8,24
Турція	6,70	1,77	-8,26	10,03
Україна	-3,33	XXX	XXX	XXX
Франція	3,90	-7,63	-14,86	7,23
Швейцарія	5,29	-8,40	-17,02	8,62
Швеція	3,95	-9,26	-16,54	7,28
Чехія	6,19	-1,96	-11,48	9,52
Естонія	2,63	0,99	-4,97	5,96
Європа-А	4,48	-7,21	-15,02	7,81
Європа-В+С	-0,08	0,47	-2,78	3,25
СНГ	-2,20	0,92	-0,21	1,13

Смертність у окремих віках. За величезного відставання у середній тривалості життя при народженні протягом усього життєвого періоду позиції України виглядають по-різному у різних вікових проміжках. Так, ризик ранньої смерті (до 20 років), хоч і дуже високий в Україні (30,7 %) все

ж таки нижчий, ніж у Казахстані та Туреччині, а різниця між Україною та Швецією (найменший ризик) становить 25 чоловік із кожної тисячі новонароджених. Для порівняння: в інтервалі від 20 до 40 років (так само за тривалістю) втрати України поступаються також аналогам тільки 2-х країн (Казахстану та РФ), але різниця зі Швецією, що має мінімальні ризики смерті, становить уже 52 особи з кожної тисячі двадцятирічних. Але максимальні втрати населення Україною зазнає в інтервалі від 40 до 60 років – 212 осіб із тисячі. Цей показник також нижчий, ніж у Казахстані та РФ, але різниця зі Швейцарією, для якої характерні мінімальні ризики смерті, досягає величезного рівня – 160 осіб із кожної тисячі сорокарічних.

З 2009 року тривалість життя поступово збільшується і у 2019 році досягнула максимального значення за всю історію незалежної України – 72,9 роки, але у 2020 році спостерігається деяке скорочення - до 72,1 року (рис. 2).

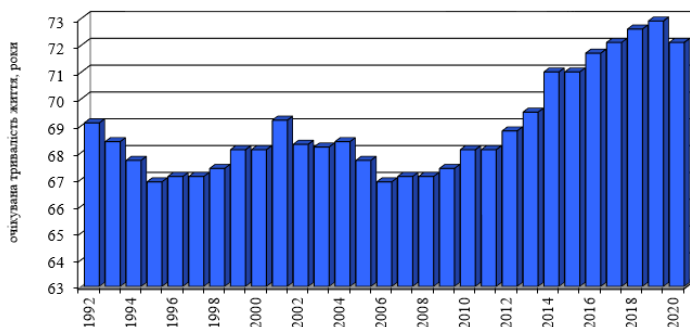

Рис. 2. Динаміка середньої тривалості життя в Україні у 1990-2020 роках

Джерело: [6]

Не зважаючи на позитивну тенденцію до зростання тривалості життя у 2020 році Україна значно відстає від багатьох країн пострадянського простору (рис. 3).

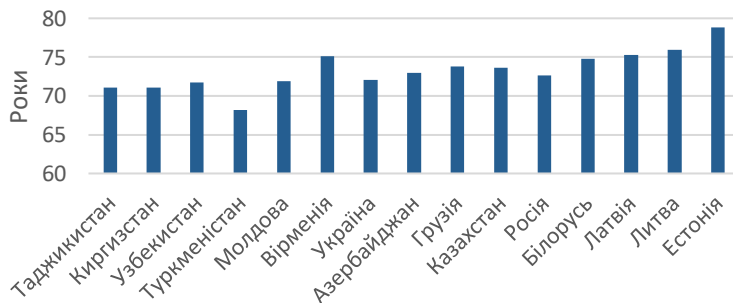

Рис. 3. Середня очікувана тривалість життя в країнах пострадянського простору у 2020 році

Так, серед аналізованих країн нищій рівень тривалості життя в Україні у 2020 році спостерігається лише у Молдові (71,9 роки), Узбекистані (71,7 роки), Киргизстані (71,1 роки), Таджикистані (71,1 років) та Туркменістані (68,2 роки). Лідером серед країн є Естонія, яка має середню очікувану тривалість життя 78,8 років.

Слід також відмітити позитивну тенденцію до зростання очікуваної тривалості життя по всіх країнах. У таблиці 2 наведено динаміка показників середньої очікуваної тривалості життя у країнах пострадянського простору у 1990-2020 роках.

Таблиця 2

Динаміка середньої очікуваної тривалості життя деяких країнах
у 1990-2020 роках

Країна	Очікувана тривалість життя при народженні, років		Абсолютний приріст, років	Темп зростання, коеф.	Темп приросту, %
	1990 рік	2020 рік			
Таджикистан	62,9	71,1	8,2	1,130	13,0
Киргизстан	68,3	71,1	2,8	1,041	4,1
Узбекистан	66,7	71,7	5,0	1,075	7,5
Туркменістан	62,7	68,2	5,5	1,088	8,8
Молдова	67,5	71,9	4,4	1,065	6,5
Вірменія	67,7	75,1	7,4	1,109	10,9
Україна	70,4	72,1	1,7	1,024	2,4
Азербайджан	64,7	73,0	8,3	1,128	12,8
Грузія	70,0	73,8	3,8	1,054	5,4
Казахстан	68,3	73,6	5,3	1,078	7,8
Росія	68,9	72,6	3,7	1,054	5,4
Білорусь	70,8	74,8	4,0	1,056	5,6
Латвія	69,2	75,3	6,1	1,088	8,8
Литва	71,2	75,9	4,7	1,066	6,6
Естонія	69,5	78,8	9,3	1,134	13,4

Джерело: [6]

З таблиці видно, що за аналізований період інші країни значно покращали показники тривалості життя. Так, у 1990 році серед аналізованих країн Україна займала третє місце після Литви та Білорусії, а у 2020 році вже 10 місце. Очікувана тривалість життя зросла по всіх країнах, але темпи зростання значно відрізняються.

Найбільший приріст у 2020 році порівняно з 1990 роком спостерігався у Естонії – тривалість життя за аналізований період зросла на 9,3 роки або на 13,4%, Азербайджані та Таджикистані – більше ніж на 8 років або майже на 13%, Вірменії – на 7,4 роки або на 10,9% та Латвії – на 6,1 років або на 8,8%. Близько 5 років приріст очікуваної тривалості життя склав у таких країнах, як Узбекистан, Туркменістан, Казахстан та Литва; у Молдові та

Білорусії відповідно 4,4 та 4,0 роки; Росії та Грузії трохи менше ніж 4 роки, а у Киргизстані менше 3 років. Найменше зростання очікуваної тривалості життя у 2020 році порівняно з 1990 роком було в Україні, де тривалість життя зросла лише на 1,7 роки або на 2,4%.

Ще гірше виглядає Україна, якщо порівняти її з розвинутими країнами Європи (рис. 4)

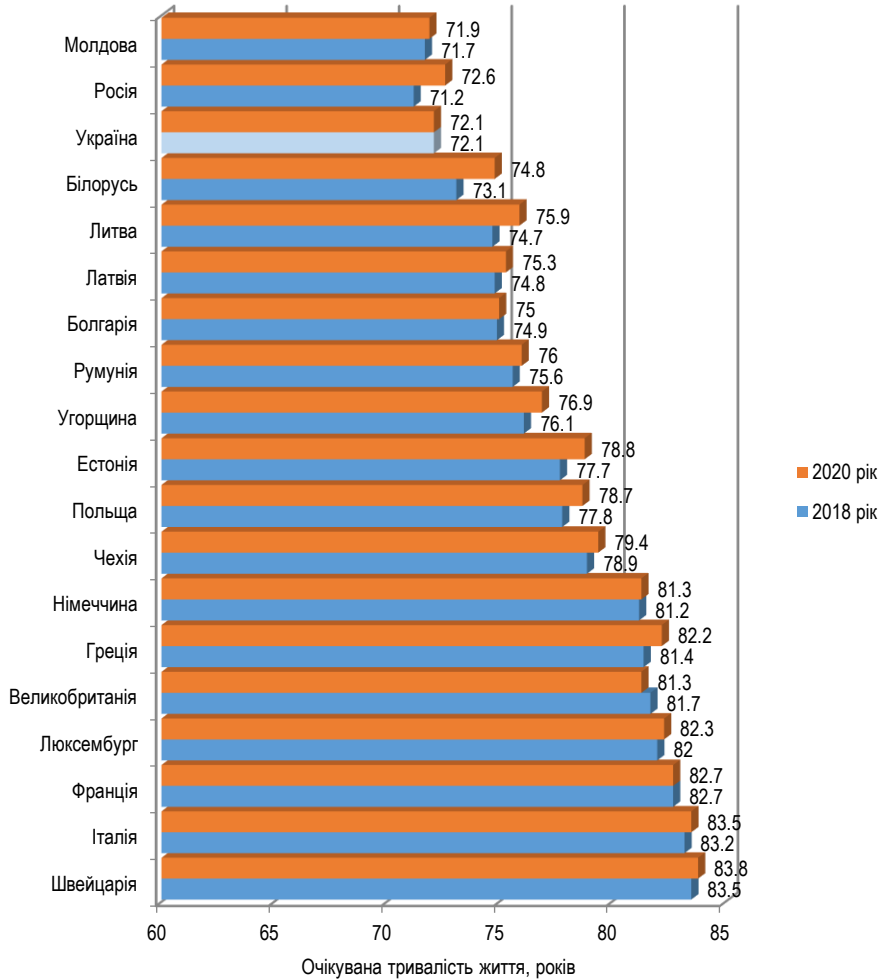

Рис. 4. Динаміка середньої очікуваної тривалості життя в країнах Європи у 2018 та 2020 роках

Джерело: [6]

Так, за даними 2020 року лише Молдова відстає від України за показником очікуваної тривалості життя та лише 0,2 роки. Враховуючи тенденцію до зростання тривалості життя в країнах Європи та темпи цього зростання, можна припустити, що вже найближчим часом Україна займе останнє місце серед Європейських країн за середньою тривалістю життя населення.

Висновки: Формування режиму смертності населення України протягом останніх 50 років відбувається під впливом як позитивних (досягнення профілактичної медицини та акушерства, зростання освітнього рівня населення, контроль за якістю питної води та основних продуктів харчування, урбанізація), так і негативних факторів (екстенсивне використання робочої сили на технологічно недосконалих виробництвах, забруднення навколишнього середовища, недостатня обізнаність населення щодо власних зусиль у забезпеченні індивідуального здоров'я та самого життя, недоліки медичного обслуговування, нарешті, низький рівень життя та системна економічна криза). І сучасний рівень смертності населення України, і – що важливіше – тенденції останніх десятиліть докорінно відрізняються від аналогів розвинених країн світу. Що далі, то більше Україна відстає за всіма основними параметрами режиму смертності. Ситуація вимагає негайних дій: необхідні комплексні цілеспрямовані зусилля, що охоплюють і охорону праці, і профілактичну медицину, і дорожньо-транспортну безпеку, охорону навколишнього середовища, систему охорони здоров'я, контроль якості продуктів харчування та питної води. Зрозуміло, економічну базу має і може забезпечити лише економічне піднесення, розширення бюджетних можливостей та зростання рівня життя населення. Але безпосереднього лінійного зв'язку між економічною ситуацією та тривалістю життя населення не існує – це доводять результати міжнародного аналізу. Найважливіше значення має державна політика, її спрямованість та ефективність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Елла Марленівна Лібанова, ім. М.В. Пташки / Тривалість життя населення України: аналіз минулого, оцінка сьогодення та прогноз майбутнього/№ 405 – 406/ 2010 р.
2. Рейтинг країн світу за рівнем тривалості життя / Гуманітарний портал: Дослідження [Електронний ресурс] // Центр гуманітарних технологій, 2006–2021 (остання редакція: 13.11.2021). URL: <https://gtmarket.ru/ratings/life-expectancy-index>
3. Демографічні прогнози по Україні, 2012 р. // Офіційний веб-сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України (рубрика «Розробки») [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://idss.org.ua/monografii/popforecast2012.zip>.

4. Смертність населення України. — К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007. — С. 66–67.
5. Економічна активність населення України 2011 : Стат. зб. / Державна служба статистики України ; Відпов. за вип. І.В. Сенік. — К., 2012. — 208 с.
6. Статистичне дослідження соціально-економічних і демографічних процесів: Монографія // За заг. ред. к.е.н., доцента Ю.О. Ольвінської. — Київ : ФОП Гуляєва В.М., 2021. — 207 с.
7. Самоєнкова О. В. Соціальна статистика: навчальний посібник / О. В. Самоєнкова, Ю. А. Ольвінська. — Одеса: ОДЕУ, 2009. — 102 с
8. Підгорний А. З. Соціально-демографічна статистика: підручник / А. З. Підгорний, О. В. Самоєнкова, Ю. О. Ольвінська, К. В. Вітківська / за ред. А. З. Підгорного. — Одеса : ФОП Гуляєва В.М., 2017. — 450 с.
9. Підгорний А. З. Статистичні методи в управлінні розвитком регіону: монографія. Одеса: ФОП Гуляєва В. М., 2016. 218 с.
10. Вітківська К. В. Методологічні проблеми розрахунку втрат життєвого потенціалу населення на основі регіональних таблиць смертності / К. В. Вітківська // Формування ринкових відносин в Україні. — 2015. — № 4. — С. 172–175.
11. Ольвінська Ю. О. Проблеми соціально-економічного розвитку країн Євросоюзу // Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях : Міжнародна науково-практична конференція (Одеса 22–23.04.2015). Одеса : ОНЕУ, 2015. - [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/4402>

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 7

Частина I

**Одеса
2021**